

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 539/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], právne zastúpeného advokátom Mgr. Oliverom Kristom, Kýčerského 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Pezinok č. k. 8 C 363/2010-606 z 12. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. januára 2019 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 363/2010-606 z 12. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresným súdom bolo pod sp. zn. 8 C 363/2010 vedené konanie v spore žalobcu ██████████, ██████████ ██████████ (ďalej len „žalobca“), proti žalovaným, a to sťažovateľovi ako žalovanému v 1. rade a obchodnej spoločnosti ██████████, ██████████ ██████████, ako žalovanej v 2. rade o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva.

2.1 Okresný súd rozsudkom č. k. 8 C 363/2010-414 z 3. júna 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne súd samostatným uznesením do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 17. februára 2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Co 353/2015-513 z 19. novembra 2015.

2.2 Okresný súd uznesením č. k. 8 C 363/2010-534 z 26. júla 2016 (ďalej len „uznesenie z 26. júla 2016“) vydaným vyššou súdnou úradníčkou priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 962,71 €, ktorú bol žalobca povinný zaplatiť sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia. Okresný súd pri svojom rozhodovaní aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Okresný súd v odôvodnení uznesenia z 26. júla 2016 konštatoval, že predmetom sporu bolo určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, čo predstavuje spor, ktorého predmet konania nemožno oceniť peniazmi, a svoju argumentáciu podoprel tou skutočnosťou, že súdny poplatok za podanie žaloby, ako aj súdny poplatok za odvolanie bol vyrubený v sume 99,50 €, ktorý predstavuje súdny poplatok v sporoch, ktorých predmet konania nemožno oceniť peniazmi.

2.3 Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu z 26. júla 2016 sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 8 C 363/2010-579 z 24. augusta 2017 (ďalej len „uznesenie z 24. augusta 2017“) vydaným sudkyňou okresného súdu tak, že uznesenie z 26. júla 2016 v napadnutej časti o výške náhrady trov konania zrušil. Okresný súd sa pri svojom rozhodovaní stotožnil s argumentáciou sťažovateľa prezentovanou v podanej sťažnosti a vyhodnotil, že súd pri výpočte trov konania, resp. trov právneho zastupovania, postupoval pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny nesprávne podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, pričom správne mal postupovať podľa § 10 ods. 1 vyhlášky vzhľadom na to, že predmetom konania boli peniazmi ocenené veci (nehnutelnosti).

2.4 Na základe právneho názoru, ktorý okresný súd konajúci sudkyňou vyjadril v odôvodnení uznesenia z 24. augusta 2017, okresný súd znova rozhodoval o trovách konania a uznesením č. k. 8 C 363/2010-594 z 12. júla 2018 (ďalej len „uznesenie z 12. júla 2018“) vydaným vyššou súdnou úradníčkou rozhodol, že výška náhrady trov konania v zmysle § 10 ods. 1 vyhlášky predstavuje sumu 11 017,42 €, ktorú je žalobca povinný zaplatiť sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia.

2.5 Žalobca podal proti uzneseniu okresného súdu z 12. júla 2018 sťažnosť, ktorej okresný súd konajúci sudkyňou vyhovel a napadnutým uznesením, ktoré bolo právnemu zástupcovi sťažovateľa doručené 30. novembra 2018, zmenil uznesenie z 12. júla 2018 tak, že sťažovateľovi priznal náhradu trov konania v sume 977,14 €, a to opäť podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Okresný súd pri svojom rozhodovaní dospel k záveru, že pri určení základnej sadzby tarifnej hodnoty úkonu právnej služby je potrebné sa v prvom rade vysporiadať so skutočným predmetom konania, t. j. tým, aké účinky má pre strany sporu meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní. Okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 492/2013 z 3. októbra 2013, sp. zn. IV. ÚS 574/2013 z 23. septembra 2013 a sp. zn. IV. ÚS 187/2018 z 21. júna 2018, kde v obdobných sporoch o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom poručiteľovi, ústavný súd konštatoval, že predmetný spor nebol sporom o určenie vlastníckeho páva, ale právne účinky takéhoto rozhodnutia v príslušnom konaní možno charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh dedičského konania.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namieta, že okresný súd rozhodol napadnutým uznesením na podklade sťažnosti žalobcu *„bez toho, aby mal sťažovateľ možnosť sa akokoľvek vyjadriť k skutočnostiam a dôkazom uvádzaným a doloženým v sťažnosti žalobcu“*, pričom poukázal na tú skutočnosť, že proti napadnutému uzneseniu okresného súdu nie je v zmysle § 355 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) v spojení s § 357 CSP prípustné odvolanie ani žiadny iný riadny, ani mimoriadny opravný prostriedok. Uvedený postup okresného súdu označil sťažovateľ za porušenie svojho práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože sa nemohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom v jeho veci.

4. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd *„pokiaľ chcel na podklade sťažnosti a dôkazov žalobcu opäť úplne zmeniť svoje už zmenené nové rozhodnutie, tak mohol a mal v zmysle ustanovenia § 249 CSP nariadiť v tejto veci pojednávanie“*, aby tak umožnil sťažovateľovi vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom. Tým, že okresný súd takto nepostupoval, porušil okresný súd podľa presvedčenia sťažovateľa aj jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

5. Sťažovateľ ďalej polemizuje s odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu vzhľadom na to, že pokiaľ okresný súd poukázal na existujúce rozhodnutia ústavného súdu, ktorý v obdobných veciach už posudzoval ústavné sťažnosti vo veci náhrady trov konania v sporoch týkajúcich sa určenia, že veci patria do dedičstva, opomenul okresný súd prihliadnuť na tú skutočnosť, že všetky tieto ústavné sťažnosti boli posudzované výlučne z pohľadu sťažovateľov ako žalobcov (potenciálnych dedičov). Toto odlišné právne postavenie sťažovateľa ako žalovaného, na ktoré okresný súd pri svojom rozhodovaní vôbec neprihliadol, *„by malo mať úplne zásadný vplyv na rozhodovanie okresného súdu“*. Uvedené tvrdenia sťažovateľ podoprel argumentáciou, že v prípade, ak by bol žalobca v spore úspešný a súd by žalobe vyhovel (a určil, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom poručiteľovi, pozn.), stratila by žalovaná v 2. rade vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam a ich vlastníkom by sa stal ku dňu svojej smrti poručiteľ. Vzhľadom na to, že sťažovateľ previedol predmetné nehnuteľnosti na žalovanú v 2. rade kúpnu zmluvou, malo by takéto rozhodnutie fakticky charakter určovacej žaloby a sťažovateľ by musel

vydať žalovanej v 2. rade bezdôvodné obohatenie (kúpnu cenu z fakticky neplatnej kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľom a žalovanou v 2. rade).

6. Sťažovateľ v tejto argumentačnej línii poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 478/2014, z ktorého právnych záverov podľa jeho názoru vyplýva, že okresný súd v jeho právnej veci nepostupoval správne, keď na predmet konania aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, ale mal aplikovať § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky vzhľadom na to, že „spor je ocniteľný peniazmi“. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza: *«V prípade ak bola na žalovaného podaná žaloba, že nehnuteľnosti, ktoré vlastní (alebo vlastnil a predal) patria do dedičstva, tak je zrejmé, že v tomto prípade ide o žalobu, ktorou sa žalobca „snaží“ žalovaného pripraviť o vlastníctvo k veci (nehnutelnostiam) a že v prípade úspešnosti takejto žaloby žalovaný stratí vlastnícke právo k nehnuteľnosti resp. sťažovateľ sa stane neoprávneným držiteľom kúpnej ceny, ktorú je povinný vydať. Z uvedeného tak jednoznačne vyplýva že sťažovateľ (žalovaný) od začiatku poskytovania právnych služieb si vo veci takéhoto súdneho konania bránenia svoje majetkové (vlastnícke) práva, ktorých hodnota je vyčísliteľná v peniazoch a že preto advokátovi prináleží za takéto zastupovanie v súdnom konaní resp. poskytnuté právne služby odmena vypočítaná z tarifnej hodnoty takéhoto majetkového (vlastníckeho) práva, ktoré je predmetom súdneho konania a ktorého sa takéto právna služba týka.»*

7. Napokon sťažovateľ predniesol názor vo vzťahu k výške trov, že „okresný súd tak výrazne zasahuje i do (jeho) majetkovej sféry“, keďže „trovy vyčíslené okresným súdom... sa výrazne líšia, keď trovy podľa ustanovenia § 10 ods. 1 sú viac ako 11x vyššie ako trovy podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) Vyhlášky čo predstavuje rozdiel viac ako 10.000 EUR“. Sťažovateľ je presvedčený, že uvedeným postupom okresného súdu bolo porušené aj jeho základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

8. Z týchto dôvodov je podľa názoru sťažovateľa napadnuté uznesenie okresného súdu ústavne neudržateľné, t. j. vykazuje znaky svojvôle, zjavnej arbitrárnosti, zmätočnosti a nepreskúmateľnosti.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezhom rozhodol, že uznesením okresného súdu č. k. 8 C 363/2010-606 z 12. novembra 2018 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru, ako aj jeho základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Ďalej sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd vydaným nálezhom zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie, a priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

10. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Marianne Mochnáčovej, ktorej funkčné obdobie sudkyne ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 bola vec náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená 17. októbra 2019 sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 z 27. mája 2020 a dodatku č. 2 z 1. októbra 2020 prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

20. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07), a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

21. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v námietke, že okresný súd vec sťažovateľa pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania nesprávne právne posúdil, keď na predmet konania aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, a nie § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky s poukazom na skutočnosť, že „spor je ocniteľný peniazmi“. Sťažovateľ namieta porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a v dôsledku toho aj porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu

22. Vzhľadom na obsah ústavnej sťažnosti a na námietky sťažovateľa, ktoré smerujú výlučne proti rozhodnutiu okresného súdu o náhrade trov konania, ústavný súd v prvom rade poukazuje na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom. Práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky

na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy). V súvislosti s nastolenou problematikou ústavný súd stabilne judikuje, že iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by totiž mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. IV. ÚS 170/08, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 64/09, IV. ÚS 182/09, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

23. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného rozhodnutia o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, IV. ÚS 498/2018, II. ÚS 100/2020).

24. Taktiež je potrebné zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému všeobecný súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či napadnuté uznesenie všeobecného súdu spĺňa požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

25. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sa ústavný súd v súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde sústredil na posúdenie, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porovnaj napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

26. Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

26.1 Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

26.2 Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nemožno vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

27. Ústavný súd konštatuje, že vyhláška rozlišuje, kedy je predmet právnej služby, o ktorom prebieha súdne konanie, oceniteľný (vyjadriteľný) v peniazoch (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a kedy tomu tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky).

28. Podľa názoru ústavného súdu pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku [resp. v súčasnosti v spojení s §137 písm. c) CSP] má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany sporu) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 574/2013, IV. ÚS 187/2018).

29. V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci bolo predmetom konania pred okresným súdom rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom poručiteľovi. Práve vzhľadom na predmet sporu, ktorým bolo určenie, že veci (nehnuteľnosti) patria do dedičstva, nemožno podľa názoru ústavného súdu pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nebol sporom o určenie vlastníckeho práva. Výsledok konania o určení, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, totiž nezakladá priamo vlastnícke právo žalobcu. Rozhodnutie všeobecného súdu o tom, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, je rozhodnutím o otázke vlastníckeho práva poručiteľa, a nie jeho právnych nástupcov. Otázka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sa v prípade úspešnosti žaloby o určenie, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, riešia až v následnom konaní o dedičstve. Rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, má tak v danom prípade na žalobcu len nepriamy materiálny dosah. Vo svojej podstate možno právne účinky takéhoto rozhodnutia v príslušnom konaní charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh dedičského konania (II. ÚS 807/2016, m. m. IV. ÚS 574/2013). Vychádzajúc z tohto právneho názoru je potom pri rozhodovaní o trovách konania o určení, že veci patria do dedičstva, namieste určenie základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, nie podľa § 10 ods. 2 vyhlášky.

30. Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že z napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd v ňom dostatočne jasne vysvetlil svoj postoj k spornej otázke trov konania s poukazom na predmet konania a zaujal zrozumiteľné stanovisko k vyjadriteľnosti

predmetu konania v danom type súdneho konania, najmä však v konkrétnej prerokúvanej veci. Aplikácia § 11 ods. 1 vyhlášky je preto v danom prípade podľa názoru ústavného súdu odôvodnená ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne). Okresný súd v napadnutom rozhodnutí vyjadril právny názor, ktorý nemožno považovať za arbitrárny a ani za zjavne neodôvodnený. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, v rámci ktorej posudzoval porovnateľný právny problém, ku ktorému zaujal obdobný právny záver ako v tomto uznesení (II. ÚS 295/2013, II. ÚS 807/2016, IV. ÚS 187/2018).

31. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že sa nemožno stotožniť s argumentom sťažovateľa, že ako žalovaný bol v otázke určenia trov konania v inom právnom postavení ako žalobca, keďže trovy konania (podobne ako súdny poplatok) sú viazané na predmet sporu, a nie na žalobcu či žalovaného ako na stranu sporu. Pripustením takéhoto odlišného prístupu by mohla nastať situácia, že všeobecný súd by naopak porušil základné právo žalobcu na rovnosť v konaní, čo je pochopiteľne neprípustné.

32. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, spočívajúcu v tom, že mu nebola doručená sťažnosť žalobcu proti uzneseniu okresného súdu z 12. júla 2018 na vyjadrenie, a teda že sa nemohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom v jeho veci, z čoho vyvodzuje, že došlo aj k porušeniu jeho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v prvom rade uvádza, že Civilný sporový poriadok výslovne nestanovuje podrobnejší procesný postup sudcu súdu prvej inštancie po podaní sťažnosti. Aplikujúc základné princípy Civilného sporového poriadku, však možno ustáliť, že vo všeobecnosti je žiaduce, ak všeobecný súd pred rozhodnutím o sťažnosti vytvorí pre druhú stranu sporu priestor na možnosť reakcie (rovina zákonnosti).

33. Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania (sporové strany) mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany (napr. IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 259/2011, I. ÚS 284/2016). Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len

„ESLP“) v rámci svojej judikatúry požaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť a príslušnú argumentáciu za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej protistrana. Ani požiadavku kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní nie je však nevyhnutné interpretovať čisto formálne. Aj judikatúra ESLP (napr. rozhodnutia z 15. 1. 2013 vo veci *Hanzl a Špadrna proti Českej republike*, z 29. 3. 2011 vo veci *Matošek proti Českej republike* alebo z 29. 3. 2011 vo veci *Čavajda proti Českej republike*) pripúšťa neprijat', resp. odmietnuť sťažnosť, ak sťažovateľ neutrpel podstatnú ujmu, z čoho možno vyvodit', že (aj) pre porušenie zásady kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní v prípade nedoručenia vyjadrenia účastníka konania protistrane na vyjadrenie sa požaduje, aby takýmto postupom došlo k spôsobeniu podstatnej ujmy na právach sťažovateľa (I. ÚS 457/2016, I. ÚS 281/2019).

34. Nie je teda úlohou ústavného súdu perfekcionisticky „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj keby k nim urobeným dielčím procesným úkonom mal výhrady. Úlohou ústavného súdu je ochraňovať ústavnosť (nie „obyčajnú“ zákonnosť) konania pred všeobecnými súdmi. Preto je povinnosťou ústavného súdu rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústí do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípady, keď určitý procesný postup – hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu, ako postup *contra legem* – protiústavnosť konania nezaloží (I. ÚS 76/2015).

35. Ako už bolo načrtnuté, rozhodovanie o trovách konania je v podstate druhotným aspektom konania, preto z pohľadu ústavnoprávnej udržateľnosti rozhodnutia ústavný súd nepovažuje za nevyhnutné, aby vytvorenie možnosti reagovať činil všeobecný súd za každých okolností. Aj keď prípad sťažovateľa je príkladom situácie, keď bol procesný postup okresného súdu na hranici zákonnosti, nemožno striktno uzavrieť, že vyústil do protiústavnosti, resp. nespravodlivosti, keďže ide o dielčie konanie o trovách, v rámci ktorého bola sťažovateľovi v konečnom dôsledku náhrada trov konania priznaná.

36. Samotná skutočnosť, že okresný súd nevyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k sťažnosti za situácie, keď mu ako úspešnej strane v konaní priznáva náhradu trov konania, preto podľa názoru ústavného súdu nezakladá v okolnostiach daného prípadu dôvod na vyslovenie porušenia práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. IV. ÚS 498/2018, II. ÚS 113/2019). V takýchto prípadoch sa ústavný súd prikláňa skôr k potrebe následného vyčerpávajúceho vysvetlenia dôvodov, pre ktoré úspešnej strane náhradu trov konania nepriznal v celej ňou uplatnenej výške (čo v konkrétnom prípade aj urobil, pozn.), než ku rigidne stanovenej povinnosti vždy a za každých okolností vyzvať stranu sporu, aby sa vyjadrila k podanej sťažnosti.

37. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s rozhodnutím okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

38. K námietkam sťažovateľa tak ústavný súd súhrnne uvádza, že pri predbežnom prerokovaní nezistil existenciu takej príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým korigoval výrok o náhrade trov konania, a základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako ani základným právom vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne umožňovala dospieť k záveru o ich porušení, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu

39. Ústavný súd v tejto súvislosti v nadväznosti na už uvedené poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení uvedených práv by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy a tiež v čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. v spojení s ich porušením (IV. ÚS 326/07, IV. ÚS 278/2010).

40. Z uvedeného vyplýva, že porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy možno v konaní pred ústavným súdom zásadne namietat' len v spojení s namietaním porušenia základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов podľa čl. 46 až čl. 48 ústavy. Táto právomoc ústavného súdu však nie je zároveň spojená so vznikom jeho oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením okresného súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ani jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak v danom prípade nemožno uvažovať ani o porušení jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

41. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol aj túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

42. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v petite ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. decembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu